

6.5.2021

BFRK/21/060/2021

Viite Lausuntopyyntö BFRK/21/060/2021

LAUSUNTO KOSKIEN VALTIOVARAINMINISTERIÖN LAUSUNTOA EHDOTUKSESTA TIEDON HYÖDYNTÄMISEN JA AVAAMISEN STRATEGISIKSI TAVOITTEIKSI JULKISELLE HALLINNOLLE.

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Business Finlandilta lausuntoa ehdotuksesta tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategiseksi tavoitteiksi julkiselle hallinnolle.

Tausta ja tavoitteet

Julkisten tietovarantojen saaminen aiempaa laajempaan käyttöön hyödyttää koko yhteiskuntaa lisäten toiminnan avoimuutta, mahdollistaen hallinnon kehittämisen sekä parantaen kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tiedon laajempi saatavuus edesauttaa tutkimusta, kehittämistä, liiketoimintaa ja innovointia.

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisena tavoitteena on syventää tietopolitiikan johtamista ja tehdä julkisen tiedon avoimuudesta koko tietopolitiikan kantava periaate. Strategiset tavoitteet koskevat Suomen julkisen hallinnon toimijoita. Ehdotuksen tavoitteet on jaettu neljään eri teemakokonaisuuteen: 1) Ohjaus, koordinaatio ja yhteistyö, 2) strategia ja toiminta, 3) tiedon hallinta ja 4) mahdollistajat.

Lausunnossa on pyydetty arvioimaan tavoitteiden realistisuutta ja toimeenpantavuutta Business Finlandin näkökulmasta.

Tiedon avaamisen ja hyödyntämisen strategiset tavoitteet kokonaisuutena

Business Finland arvioi ehdotusta tiedon avaamisen ja hyödyntämisen strategista tavoitteista kokonaisuutena seuraavasti:

Teeman tavoitteet on esitetty hyvin yleisellä tasolla. Kokonaisuutena tavoitteet ovat kannatettavia. Business Finland suhtautuu myönteisesti julkisen tiedon ja datan avoimuuteen. Pääosa toimenpiteistä on realistisia ja toimeenpantavissa Business Finlandin näkökulmasta.

Kokonaisuuden tavoitteista nousi kuitenkin esille muutamia erityishuomioita:

- Kehitys tiedon avoimuuden ja avaamisen tavoiteltavaan kulttuuriin tulisi tapahtua ns. soft law:n avulla, ei pakollisen lainsäädännön kautta. Velvoitettujen organisaatioiden on kasvatettava sisäinen osaaminen tiedon hallintaa varten.
  - Toimintatapa: ohjeet, linjaukset, tiekartat

6.5.2021

BFRK/21/060/2021

- Riski: luottamuksellisen ja salassa pidettävän tiedon avaaminen
- Johtuen edellisestä ja laajan määrää julkisten organisaatioiden tasoeroista suhteessa tiedon hallintaan ja digitaalisten tietovarantojen avoimuuteen, keskitetty hallinto voisi olla tavoite vasta myöhemmässä vaiheessa.
- Keskitetty yhteinen palvelu, joka palvelee tiedon hakemista, esim. yhteisesti sovittujen metatietostandardien kautta, on kannatettavaa
- Avattavaksi velvoitettavan tiedon määritelmä on oltava mahdollisimman tarkka ja yksiselitteinen
- Kokonaisuutena muutos julkisten tietovarantojen avoimempaan hallintaan vaatii
  - osaamista
  - riittävää digitalisaatiota
- Kun oikeanlainen avattavan tiedon tunnistaminen ja määrittely on tehty, FAIR –periaatteiden soveltaminen on kannatettavaa

Teema 1 Ohjaus koordinaatio ja yhteistyö

Tavoitteet ovat realistisia ja vaikuttavia. Erytisen tärkeää Suomen kilpailukyvyyn näkökulmasta on Suomen tietopolitiikan kytkeytyminen entistä vahvemmin yhteiseen eurooppalaiseen tietopolitiikkaan ja viitekehykseen. EU:n ja muiden kansainvälisten tiedon hyödyntämisen ja avaamisen yhteistyöverkostojen kanssa tehtävä yhteistyö vauhdittaa yhteistä tutkimus- ja innovaatioyhteistyötä. Kansallinen koordinaatio ja sekä laaja-alainen yhteistyö eri foorumien välillä on tarpeellista tavoitteiden toteuttamiseksi.

Teema 2: Strategia ja toiminta

Asiakslähtöisyyttä voi pitää hyvänä tavoitteena kaikissa julkisissa palveluissa ja tavoite on kannatettava sekä osittain realistinen. Tiedon avaaminen, tietoperusteinen päätöksenteko ja johtaminen ovat Business Finlandissa osa normaalia toimintaa, prosesseja ja toimintakulttuuria.

Ennen keskitettyyn hallintoon siirtymistä osaamisesta ja digitaalisista valmiuksista olisi huolehdittava. Johtuen julkisten organisaatioiden tasoeroista suhteessa tiedon hallintaan ja digitaalisten tietovarantojen avoimuuteen, keskitetty hallinto voisi olla realistisempi tavoite vasta myöhemmässä vaiheessa.

Yhtenäisempiin käytäntöihin suuntaava kehitys voitaisiin toteuttaa laatimalla tiekartta, jonka avulla erilaisten toimijoiden käytännöt ja tiedon hallinnan periaatteet saataisiin harmonisoitua.

6.5.2021

BFRK/21/060/2021

Teema 3: Tiedon hallinta

Keskitetty yhteinen palvelu, joka palvelee tiedon hakemista, esim. yhteisesti sovittujen metatietostandardien kautta, on kannatettavaa. Tässäkin tapauksessa avattavaksi velvoitettavan tiedon määritelmä on oltava mahdollisimman tarkka ja yksiselitteinen.

Business Finlandin näkökulmasta ehdotetut tavoitteet ovat realistisia ja organisaatiossa on käytössä API-hallintamalli, joka täyttää tavoitteet tietohallintalain mukaisesti. Tietoturva- ja tietosuojariskit on huomioitava entistä tarkemmin erityisesti kun yhä enemmän ollaan siirtymässä pilvipalveluihin.

Kehitys tiedon avoimuuden ja avaamisen tavoiteltavaan kulttuuriin tulisi tapahtua ns. soft law:n avulla, ei pakollisen lainsäädännön kautta. Velvoitettujen organisaatioiden on kasvatettava sisäistä osaamista tiedon hallintaa varten. Velvoittavuus on tässä tilanteessa riski erityisesti esimerkiksi luottamuksellisen ja salassa pidettävän tiedon avaamisen osalta. Suositeltava toimintatapa voisi olla ohjeet, linjaukset ja tiekartat.

Teema 4: Mahdollistajat

Business Finlandilla ei ole asioiden kuvatun kehityksen kannalta tähän teemaan kommentoitavaa. Mikäli resurssien hankkimiseen annetaan lisärahoitusta tavoitteita voi pitää realistisena, muussa tapauksessa realistisuutta on arvioitava uudelleen.